

Toiveiden kirkko

Marjukka Laiho

Kirkko Helsingissä -julkaisu 1 . 2013

KIRKKO HELSINGISSÄ
KYRKAN I HELSINGFORS

TOIMITUS: Marjukka Laiho
ULKOASU: Rik Poppius / Mainostoimisto Poppius & Co
PIIRROKSET: Dynamo Advertising Oy
JULKAISIJA: Helsingin seurakuntayhtymä 2013

Sisällys

Toiveiden kirkko

- 5 Johdanto
- 6 Raportin luonne: Seurakuntalaisten visiot äänten kuorona
- 8 Toiveet toiminnasta ovat yhteisiä, vaikka suhde oppiin erottaa
- 12 Kirkon vahvuudet esiin!
- 16 Toiveiden kirkko on arjessa läsnä ja tavoitettavissa
- 20 Toiveiden kirkko viestii henkilökohtaisesti ja monipuolisesti
- 24 Toiveiden kirkko on jäsentensä yhteisö
- 28 Toiveista toimintaan!
- 30 Pohdinta: Toiveiden kirkko rakentaa siltaa tulevaisuuteen
- 34 Kirjallisuutta

Toiveiden kirkko...

LÄSNÄ ARJESSA JA TAVOITETTAVISSA

- * Arjessa oleminen ja kokeminen on kaiken perusta
- * Ajalla on väliä 24/7
- * Siellä, missä ihmiset ovat
- * Yhdessä kumppanien kanssa
- * Netti on mahdollisuus – ja uhka
- * Tilat auki, työntekijät tavattavissa

VIESTII HENKILÖKOHTAISESTI

- * Henkilökohtaisuus luo osallisuutta, monipuolisuus tavoittaa
- * Uudet jäsenet huomioon

VAHVUUDET ESIIN

- * Toimitukset kohtaamisina
- * Diakonialle näkyvyyttä
- * Kirkon rooli yhteiskunnassa?
- * Ideat jakoon!

TOIMINNAN TOIVEET OVAT YHTEISIÄ, VAIKKA SUHDE OPPIIN EROTTAA

- * Kirkko ei ole yksilön vakaumuksesta kiinni
- * Toiminnan kautta
- * Avoin, olemisen kirkko
- * Raamattukäsitys erottaa
- * Suvaitse suvaitsematonta
- * Kirkon perustehtävä?

JÄSENTEN YHTEISÖ

- * Jäsenten täysivaltainen tekeminen ja oleminen
- * Työntekijät koordinaattoreita, mahdollistajia, erityisasiantuntijoita
- * Uudistumisen tarve?

TOIVEIDEN KIRKKO -AINEISTON (8–9/2012) TUNNUSLUVUT:

VASTAUKSIA 3597 (suomeksi 3493, ruotsiksi 104) • VASTAAJIA 1481 (suomeksi 1427, ruotsiksi 5)

HELSINKILÄISET 83 % • KIRKON JÄSENET 89 % • KANSALAISET 83 %, LUOTTAMUSHENKILÖT 5 %, KIRKON TYÖNTEKIJÄT 12 %
ALLE 20-VUOTIAAT 4 %, 20-39-VUOTIAAT 34 %, 40-59-VUOTIAAT 38 %, YLI 60-VUOTIAAT 24 %

Johdanto

Ihmisten ajattelu ja asenteet kirkkoa ja uskontoa kohtaan ovat olleet nopeassa muutoksessa, erityisesti Helsingissä. Vanha tapa ja perinne eivät enää kannata jäsenyyttä, jota arvioidaan nyt omaa arvomaailmaa vasten ja suoria hyötyjä punnitien. Myös tietoisuus kirkon toiminnan todellisuudesta ja sen työntekijöiden henkilökohtainen tunteminen ovat vähentyneet. Kuva kirkosta muodostuu monesti median välittämän tiedon ja mielikuvien kautta.

Tässä tilanteessa on Helsingissä päätetty panostaa jäseniin. Jäsentukihankkeen kantavana ajatuksena on vahvistaa vuorovaikutusta ja rakentaa kohtaamisten ketjua. Tarkoituksena on kiinnittää huomio kaikkiin kirkon jäseniin ja ihmisen koko elämänkaareen sekä liittyä tiiviimmin arkeen.

Tätä tavoitetta toteutti myös Toiveiden kirkko -aivoriihi, jossa kerättiin unelmia ja toiveita tulevaisuuden hyvästä kirkosta. Aineisto kerättiin osallistavana verkkokyselynä elo–syyskuussa 2012. Sen toteutuksesta vastasi asiantuntijayritys Fountain Park, joka myös tiivistä kerätyn aineiston 16 teemaan keskeisten käsitteiden kautta.

Tämä selvitys täydentää aiempia tuloksia ja vie niitä konkretiaan. Selvitys rakentuu taustatiedoista ja analyysin kuvauksesta, aineiston keskeisistä viesteistä sekä viestien pohdinnasta. Selvityksen tilasi Jäsentukihankkeen ohjausryhmä ja toteutti projektitutkija YTM, TM Marjukka Laiho maaliskuu–huhtikuussa 2013. Selvityksen ohjauksesta vastasivat Juha Petterson, Eeva Salonen ja Jarno Raninen.

Millaista puheenvuoroa luet?

Toiveiden kirkko aineistossa kuullaan erityisesti kirkosta kiinnostuneiden jäsenten ääni. Ääni on aikuisten helsinkiläisten, jotka ovat kirkon liepeillä mutteivät varsinaisia aktiiveja. Kaikkia vastaajia yhdistävä taustamuuttuja on, että jokaista on kiinnostanut vastata kyselyyn. He kaikki välittävät kirkosta ja sen kehittämisestä – suuntaan tai toiseen.

Vastaajat keskittyvät visioihin ja unelmiin, jopa utopioihin. Näkemykset eivät ole kommentteja kirkon nykyistä toimintaa vastaan vaan kaipauksen huokaus. Vastaajat tuovat esiin arvostuksensa esimerkiksi diakoniatyötä ja toimituksia sekä perhetyötä kohtaan. Nyt monet ruuhkavuosiaan elävät aikuiset kertovat, millaista kirkkoa he kaipaavat omaan arkeensa.

Vastausten ytimenä ovat käytännöt, eivät opilliset kysymykset. Vastaajat toki keskustelivat myös opista mutta siihen liittyvistä näkemyksistä on suuri erimielisyys eikä opillisia kysymyksiä pidetä kovinkaan tärkeitä. Sen sijaan käytännön asioita – kuten asuinyhteisön arkeen nivoutumista, aikatauluja ja tilojen avoimuutta, henkilökohtaista viestintää ja omaehtoisia tekemisen tapoja – koskevilla kysymyksillä näkemykset ovat yhteneväisiä. Monet vastaajat myös toivovat, että kirkon sanoma kiteytyisi nimenomaan toiminnassa.

Raportti ei ole vastaus eikä toimintaohje, vaan ajatusten herättäjä – aivoriihi aivoriihestä. Seurakuntalaisten elämä ja oleminen sykkii kodeissa, kaduilla ja kaupoissa. Missä ja millainen on kirkko tämän sykkeen keskellä?

Raportin luonne

Seurakuntalaisten visiot äänten kuorona

Helsinkiiläiset seurakuntalaiset vastasivat

Toiveiden kirkko -verkkopaneeliin tutustui yli 2 000 henkilöä. Sisällöllisiin kysymyksiin – Millainen on toiveidesi kirkko? ja Millainen on toiveidesi seurakunta? – kertoi näkemyksensä 1427 suomenkielistä ja 54 ruotsinkielistä vastaajaa. He antoivat yhteensä 3 597 vastausta, joista suomeksi oli 3 493 ja ruotsiksi 104 vastausta.

Vastaajilta kysytyt taustatiedot olivat: kotipaikka (helsinkiiläinen, ei helsinkiiläinen), vastaamisrooli (kansalainen, luottamushenkilö, työntekijä), ikä (alle 20, 20–39, 40–59, yli 60) ja kirkon jäsenyys (on jäsen, ei ole jäsen). Vastaajista suurin osa oli helsinkiiläisiä (83 %), vastasi kansalaisena (83 %), oli useimmin 40–59-vuotias (38 %) ja kirkon jäsen (89 %).

Kirkon jäsenet korostuivat vastaajissa: esimerkiksi helsinkiiläisistä oli kirkon jäseniä vastaamisaikaan 60 %, kun vastanneista helsinkiiläisistä heitä oli 73 %, kaikista vastaajista jopa 89 %. Helsinkiiläisten ja kaikkien vastaajien jakaumat olivat muutoin yhdenmukaisia, paitsi kirkon jäsenyyden osalta. Ikäryhmittäin vastaajat jakaantuivat melko tasaisesti, tosin vanhemmat ikäluokat ovat hieman ylliedustettuina verrattuna Helsingin koko väestöön.

Vastaajien ja heidän antamiensa vastausten määrät vaihtelevat hieman. Tämä johtuu ainakin osin kyselyteknisistä syistä, sillä jotkut vastasivat yhden pitkän vastauksen ja toiset – ohjeiden mukaisesti – monta lyhyttä. Keskimäärin vastaaja kirjoitti 2,4 vastausta eli vähintään yhden koskien toiveiden kirkkoa ja yhden koskien toiveiden seurakuntaa. Yksittäinen vastaus sisältää yleensä monta aihetta. Osa vastauksista on kehittämisehdotuksia ja ideoita, osa kommentteja tai elämäntarinoita, osa pelkää kritiikkiä.

Keskeiset tunnusluvut Toiveiden kirkko -vastaajista ja vastauksista

	Osuus vastaajista	Osuus annetuista vastauksista
Helsinkiiläiset	83 %	77 %
Muut	17 %	23 %
Kansalaiset	83 %	81 %
Luottamushenkilöt	5 %	6 %
Työntekijät	12 %	13 %
Alle 20-vuotiaat	4 %	3 %
20–39-vuotiaat	34 %	35 %
40–59-vuotiaat	38 %	39 %
yli 60-vuotiaat	24 %	22 %
Kuuluu kirkkoon	89 % (*73 %)	86 % (*86 %)
Ei kuulu kirkkoon	11 % (*27 %)	14 % (*14 %)

*helsinkiiläiset, muut jakaumat samanlaisia kuin koko aineistossa

Hei! Olen tyypillinen vastaaja.
Kerron näkemykseni Toiveiden kirkosta.

- 40–59-vuotias
- helsinkiiläinen
- kirkon jäsen
- vastaa kansalaisena
- kiinnostunut kirkosta, muttei aktiivi

Huomasitko?

Tietyt vastaajat antoivat muita useampia vastauksia: Muualta kuin Helsingistä vastanneet syöttivät enemmän yksittäisiä vastauksia kuin helsinkiläiset. Luottamushenkilönä tai työntekijänä vastannut antoi useampia vastauksia kuin kansalaisena vastannut. Vastausten määrän perusteella on vaikea arvioida niiden sisällöllistä laajuutta – paremminkin sitä, kuinka hyvin vastaaja on noudattanut vastaamisohjeita! ☺

Lukuisat visiot huokuvat kaipuuta

Aineiston 3597 vastausta sisältävät aukikirjoitetuina noin 500 sivua asiaa. Osa vastauksista on muutamana sanan mittaisia, osa puolen sivun seikkaperäisiä analyysejä tai tarinoita. Kukin vastaus sisältää avainsanoja keskimäärin kahdesta aiheesta, moni useammasta, sillä luokittelemattomia usean aihepiirin vastauksia on aineistossa runsaasti.

Vastaukset sisältävät laveasti arvioiden jopa 10 000 visiota, ideaa tai ajatusta. Toiveet käsittelevät suuria tai pieniä asioita: henkilökohtaista kokemusta, yksittäisen seurakunnan yksittäistä toimintamuotoa tai koko kirkkoa ohjaavia periaatteita. Enemmistö vastauksista huokuu välittämistä kirkosta ja merkityksellisyyttä. Aineistosta löytyy vain muutama kirkkoa jyrkästi vastustava puheenvuoro.

Useimmin vastauksissa kuuluu sellaisen helsinkiläisen ääni, joka kaipaa yhteyttä seurakuntaansa ja miettii tapoja olla aktiivisemmin osa kirkkoa – tai kirkon olla osa elämää. Koska aineisto sisältää toiveita, se ei ole suora kannanotto nykytilaan. Vastaaja saattaa olla hyvinkin tyytyväinen moniin kirkon toimintamuotoihin, mutta vastauksessa hän tuo esiin toiveensa. ”Mitä vielä, lisää tai toisin” ovat keskeiset kysymykset.

Toki kriittisiä näkemyksiä esitetään, mutta ne eivät ole keskiössä. Olennaisia ovat ne lukuisat visiot, jotka ovat vastaajille tärkeitä. Toiveiden kirkko luo kuvan mahdollisuuksien maailmasta – ja vähän tuonpuoleisestakin. Toiveiden kirkko on unelmia, jopa utopioita, villejä visioita!

Viestien valikoiminen on tutkijan sovittama tulkinta

Toiveiden kirkko -aineisto antaa mahdollisuuden lukemattomiin tulkintoihin. Verkkoavoriihen lopputuloksena ei ole niinkään ”yhteinen näkemys toiveiden kirkosta” (Fountain Park) vaan tuhansia näkemyksiä toiveiden kirkosta. Nämä näkemykset ovat samanlaisia, erilaisia, toisiaan täydentäviä, ristiriitaisia. Toiveiden kirkossa on lukuisia ulottuvuuksia, joiden tärkeysjärjestys riippuu näkökulmasta, tilanteesta ja vastaajan oman uskonnollisuuden tavasta.

Toiveiden kirkko on kontekstuaalinen. Se ei edes pyri olemaan kaikille kaikkea vaan toivottavasti jokaiselle jotakin. Se on minulle yhtä ja sinulle toista. Se on tänään ja tässä yhtä, huomenna ja siellä vähän toista. Se vastaa tarpeisiin, mutta nousee aina perustastaan – seurakunnan jäsenistä ja kirkon sanomasta.

Tämä raportti ei keskity luettelemaan yksittäisiä ideoita vaan yleisiä periaatteita, jotka on muodostettu avainsanoja etsivän tekstilouhintaohjelman ja laadullisen sisällönanalyysin avulla. Nämä periaatteet eli teemat ovat yhteisiä suomen- ja ruotsinkieliselle aineistolle sekä kaikille vastaajaryhmille, niin kirkon jäsenille, luottamushenkilöille kuin työntekijöille. Raportin aiheet ovat vastaajien keskeiset viestit, joskaan mistään aiheesta ei ole 100 % yksinäisyyttä.

Tämän raportin tavoite on tuoda esiin vastaajien ääni, kaikessa moninaisuudessaan ja juuri sellaisena kuin se aineistossa esiintyy. Vastaajien äänet ovat suoria poimintoja, joihin on tehty vain kosmeettista oikolukua tai rakenteellista tiivistystä.

Vastaukset ovat kuin kuoro, jonka johtajana toimii tutkija. Raportissa on kuultavissa yksi sovitusta massiivisesta sävelteoksesta. Sovituksesta vastaa tutkija, mutta yksittäiset äänet ovat kuorolaisten omia. Olet tervetullut pohtimaan tätä sovitusta ja omaasi. Äänten kuoro on avoinna myös uusille sovituksille!

Toiveet toiminnasta ovat yhteisiä, vaikka suhde oppiin erottaa

Toiveiden kirkon perusta ei ole yksittäisen ihmisen vakaumus, vaan Jumalan tahto ja yhteinen oleminen. Suurin osa vastaajista kaipaa kirkon sanoman näkyväksi tekemistä toiminnassa ja teoissa. Opilliset ilmaisut ovat vähemmän tärkeitä ja jakavat mielipiteitä, erityisesti suhde Raamattuun. Toiveiden kirkko yhdistää myös eri tavoin uskonnolliset ihmiset. Se on olennaisen äärellä – eli minkä?

Ei niin kuin minä tahdon

Vastaajilla – kuten ihmisillä yleensä – on erilaisia näkemyksiä toiveiden kirkosta. Yksittäiset näkemykset eivät kuitenkaan ole ensimmäinen tai viimeinen sana. Jumalan Sana, kutsu ja tahto antavat kirkolle suunnan.

Ajattelen, että minun **näkemykseni toiveitteni kirkosta ei ole hirveän merkityksellinen. Ensisijaisesti toiveitteni kirkko on sellainen, jollaiseksi Jumala kutsuu sitä.** On hyvin mahdollista, etten pidä tai osaa olla kiitollinen siitä, millainen Jumalan tahdon mukainen kirkko on, mutta se on ainut kirkko, jossa voi aidosti hyvä olla.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Unelmieni kirkossa toimitaan vain siten, mikä Jumalan tahto. Ikuisesti pysyvä Jumalan Sana määrittää arvot ja toimintatavat, sellaiset asiat eivät saa olla ihmisten käsissä. Pyhä Henki johdattaa ja neuvoo, miten eri tilanteissa toimitaan.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Teoin ja sanoin

Jumalan tahto ei saa jäädä kaukaiseksi sanahe-
linäksi. Kirkolta toivotaan tekoja ja toimintaa, yhtymäkohtaa ihmisten arkeen ja olemiseen. Tätä pidetään usein opillista julistusta tärkeämpänä tehtävänä ja toimintatapana. Kirkon toiminnan tulee sisältää sanoma, ei alleviivata sitä. Vain siten sanoma tulee ymmärrettäväksi, uskottavaksi ja merkitykselliseksi.

Koska sanan levittäminen on luonnollinen osa toimintaa eikä syy miksi tapahtumiin tullaan, kynnys osallistua on pieni myös yksinäisellä, joka haluaa uskoa omalla tavallaan.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kirkko voisi lähestyä ihmisiä enemmän arkiasioissa kuin raamatullisissa elämäntuoksissa ja vastauksissa.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Se levittää sanomaa rakkaudesta teoin ja sanoin, tässä järjestyksessä. Se kulkee rinnalla ihmisten kanssa kiireettä. Se julistaa armoa, ei vain synneistä vaan myös riittämättömyydestä, uupumisesta, paineista. Se kohtaa ihmiset avoimesti. Se kutsuu yhteisöön.

20–39-vuotias työntekijä

Uskomattoman avara olemisen kirkko?

Valtaosa vastauksista peräänkuuluttaa matalan kynnyksen kansankirkollisuutta, ”avarakirkollisuutta”, jossa oleminen riittää.¹ Nämä vastaajat painottavat uskonnon merkitystä arjessa ja elämän kokonaisuudessa. Usko ei ole erillinen saareke elämässä, eikä siihen tule pakottaa. Oppiin ja arvoihin kaivataan avaruutta ja demokraattisuutta. Ihmisiä ei jaotella uskonnollisuuden määrän tai laadun perusteella, vaan kirkko on avoin kaikille ja kaikki ovat tervetulleita.

Toivon, että minulla olisi **tapauskovaisena paikka seurakunnassa**. Toivon, ettei minulle sanota kirkkoon tullessa ”sinua ei olekaan näkynyt vähään aikaan” vaan ”hyvä että olet tänään täällä”.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Eikä kaikista ihmisistä pidä tulla pappeja tai kummallisuskovaisia. Enemmän seurakunnan pitää keskittyä siihen, **miten kristinuskoo auttaa ihmistä ihan tavallisessa elämässä**.

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Helposti lähestyttävä, ei vain sisäpiiriläisille ns. uskoville! **Erilaista avointa toimintaa, johon on helppo osallistua**.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Uskomisen on kirkossani helppoa; se ei vaadi monimutkaisten kaavojen opettelua eikä syvää järkeilyä. Armo ja toivo korostuvat kaikessa kirkon työssä. Minun **kirkkoni ei erottele ihmisiä pelastuneisiin ja syntisiin, tosiuskoviin ja maailmallisiin**. Minun kirkossani **kaikki ihmiset ovat etsijöitä ja välittävät toisilleen ihmisyyttä ja Jumalan valtakuntaa**.

20–39-vuotias työntekijä

Vai sitoutunut uskovien yhteisö?

Pietististä, rajattuun yhteisöön keskittyvää kirkkokäsitystä heijastaa noin kymmenesosa vastauksista. Tämä vastaa arviota hyvin uskonnollisten suomalaisten määrästä.² Vastauksissa kaivataan vahvaa profiilia kirkolle sekä selvempää sitoutumista oppiin, Raamattuun tai perinteeseen. Yhteistä on jonkin auktoriteetin korostaminen. Toiveena on selkeä julistus ja ”tosikirkko”, jonka jäsenten elämässä tietoinen uskonnollisuus on keskiössä. Näistä vastaajista suhteellisesti monet eivät kuulu evankelis-luterilaiseen kirkkoon, vaan ovat kenties eronneet siitä tai edustavat vapaita suuntia.

Uskovien yhteisö jossa luetaan Sanaa, rukoilaan yhdessä, kuunnellaan hyvää opetusta ja suuntaudutaan ulos palvelemaan muita ja kutsumaan mukaan eli kertomaan evankeliumia.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Seurakunnan ei pitäisi hyväksyä jäsenikseen uskonnottomia ihmisiä, jotka liittyvät siihen ainoastaan päästäkseen osallisiksi kirkon palveluista. Seurakuntien tulisi tutkia vastaako kirkon jäseneksi pyrkivän vakaumus kirkon oppia.

40–59-vuotias, ei kuulu kirkkoon

¹ Kirkkokäsityksistä ks. esim. Kirkko 2020 2011; Häkkinen 2010.

² Suomalaisten uskonnollisuudesta ks. esim. Ketola 2011.

Juupas! Eipäs!

Raamattu

Raamattuun liittyvät näkemykset jakavat voimakkaasti, jopa voimakkaimmin mielipiteitä. Yhdelle on tärkeää, että kirkko vaalii Raamatun auktoriteettia ja on uskollinen perinteelleen. Toinen ei piittaa Raamatusta lainkaan. Moni kaipaa lisää avointa keskustelua, tiedon lisäämistä ja Raamatun viisauksien soveltamista arkeen.

Kaikki etiikassa ja uskossa tulee alistua Raamatun alle. Kirkko tarvitsee uudistusta ja paluuta näihin lähtökohtiin. **Sellainen kirkko kiinnostaa ihmisiä.**

20–39-vuotias kirkon jäsen

En usko raamattuun vaikka uskonkin “Jumalaan”. En osaa yhdistää raamattua ja Jeesuksen opetuksia uskomiseeni. **Raamattu ei kuulu tähän päivään.** Toivoisin järjestisempää kirjallisuutta uskosta.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Raamatun opetusta! **Seurakuntalaisten Raamatun tuntemus on keskimäärin jokseenkin heikkoa, eikä lisäoppiminen tekisi kellekään**

pahitteeksi. Oppimalla tuntemaan Raamattua paremmin oppii ihminen tuntemaan Luojaansa paremmin.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kaipaen, että **kirkossa keskustelisivat myös ne seurakuntalaiset, joilla ei ole valmiita vastauksia Raamatusta** tai omasta uskosta käsin. Pelkään, että kun maallistuminen lisääntyy, valtaa fundamentalismi kirkon piirissä alaa. Tarvitaan jotain siltä väliltä!

40–59-vuotias kirkon jäsen

Saisi tutustua Raamattuun, sen sanaan ja mitä se merkitsee nykypäivässä, arjessa.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Kriitikon ääni

Suvaitsemattoman suvaitseminen

Erilaisten näkemysten rinnakkaiselosta kannetaan huolta. Omasta kannasta riippumatta kirkkoon toivotaan mahtuvan erilaisia uskontulkintoja — rakkauden ja ymmärryksen hengessä. Voivatko erilaiset kirkkokäsitykset elää rinnakkain?

Kirkossa painotetaan suvaitsevaisuutta ja liberaalimpaa linjaa entistä enemmän. Koen, että kirkko ei halua minua Raamattuun sitoutuvana uskovana lainkaan mukaan. Missä on suvaitsevaisuus? Jos vaaleaihoinen suvaitsee vain vaaleaihoisia, onko hän suvaitsevainen? Toiveideni

kirkossa myös “konservatiivit” saisivat hengittää sovussa muiden kanssa!

20–39-vuotias kirkon jäsen

Myös suvaitsemattomuutta tulee suvaita, sillä suvaitseva itse ei ole päässyt suvaitsemattomuutensa yli, mikäli ei osaa kääntää toista poskeksi suvaitsemattomalle.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Minusta kannanotot ovat aina jonkin puolella ja jotakin vastaan. Ei Jeesus näin toiminut, ei hän tuominnut, vaan hän rakasti ja ymmärsi. Ei hän halunnut olla oikeassa, vaan halusi antaa sisäisen rauhan.

yli 60-vuotias luottamushenkilö

Aivoriihi aivoriihestä

Kirkon tulee keskittyä olennaiseen — eli mihin?

Kirkon yhteisöluonnetta pohtivat vastaajat esittävät usein toiveen, että kirkon tulee keskittyä perussanomaansa tai -tehtäväänsä. Näiden toiveiden sisältöjä määritellään varsin laveasti. Silloin, kun sisältöä määritellään tarkemmin, muut vastaajat ovat yleensä eri mieltä. Kirkolta kuitenkin toivotaan selkeää identiteettiä ja samaan aikaan tilaa eri tavoin uskoville. Kirkon tulee siis olla ”jotain ihan muuta”, mutta selkeyttä ja yksimielisyyttä omaleimaisesta sanomasta ei ole.

Kirkon imago ei parane vaikenemalla. Mutta ehkä vaikeneminen on tarpeen niin pitkään kunnes kirkko pääsee keskenään selville ns. vaikeistakin kysymyksistä, kuten homoliitoista. Niin pitkään kuin kirkko vuoroin myötäilee toista porukkaa ja vuoroin toista, se ei kosketa ketään. On vaikea kuulua instanssiin, jonka linjauksista ei saa selvää.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Mikäli kirkko haluaa olla pystyssä vielä 20 vuoden kuluttua, sen on pysyttävä uskollisena perussanomalleen. **Kirkko ei voi ajella liberaalin humanismin ja post-modernin relativismin vesillä, vaan sen on rohkeasti, iloisesti ja häpeilemättä pysyttävä perustehtävässään: Raamatun, Jumalan ja Jeesuksen julistamisessa.**

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kirkon perustehtävää ja muuttumattonta sanomaa on etsitty työryhmässä jos toisessakin. Esimerkiksi Meidän kirkko -mietinnössä (2007, 38–44) todetaan: ”Kirkon elämä ja tulevaisuus ovat kiinni siitä, toteutuuko sen perustehtävä. Se ei aikojen saatossa muutu.” Tätä kaipaavat myös seurakuntalaiset. Mutta mitä se on?

Dogmeistaan kirkko ei voine luopua, mutta niiden tulkintaa ja asemaa voitaisiin miettiä uudelleen. **Jos Raamatun sanoma halutaan ilmaista yhdellä sanalla, niin se on ”rakastakaa”.**

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Kirkko tarjoaa rakkauden, armon, anteeksiannon ja hyväksynnän sanomaa, oikeudenmukaisuutta unohtamatta.

40–59-vuotias työntekijä

Mielestäni kirkon tehtävän ydin on toisaalta sanassa ja sakramenteissa, toisaalta kohtaamisessa ja kutsumisessa. **Kirkon tulisi luottaa sanomaansa ja tuoda se esille eri ryhmiä puhuttelevalla tavalla.** Kaa-
vat ovat tukena, eivät kangistamassa.

20–39-vuotias luottamushenkilö

Mikä on kirkon perustehtävä ja selkeä ydin?

Kirkon vahvuudet esiin!

Perinteiset kirkkoon kuulumisen syyt — kirkolliset toimitukset, lähimmäisenrakkaus ja heikoimpien puolustaminen — eivät korostu aineistossa, joka keskittyy visioihin ja unelmiin.³ Ne ovat kuitenkin olennainen osa myös toiveiden kirkkoa, jopa sen itsestään selvä perusta. Toimitukset voivat luoda henkilökohtaisen siteen seurakuntaan, mutta niiden merkitys vaihtelee. Siksi toimitukset ovatkin kriittisiä kohtaamisia. Auttamis- ja diakoniatyö taas saavat vankkumattoman kannatuksen, mutta kirkon ei haluta pelkistävän hyväntekeväisyysjärjestöksi. Kirkon vahvuuksille kaivataan aikaa ja näkyvyyttä.

Toimitukset ovat tärkeitä kohtaamisia

Toimituksiin liittyvät toiveet olivat moninaisia ulottuen pappien siististä pukeutumisesta lapsikasteen kyseenalaistamiseen. Yleisin näkemys oli, että toimitukset ovat kriittisen tärkeä, vaikkakin satunnainen kytkös seurakuntaan. Kaikki vastaajaryhmät pitivät toimituksiin panostamista merkittävänä, toiset jopa kirkkoon kuulumisen viimeisenä siteenä.

Tämän toiveen kirkko toteuttaa jo nyt aika hyvin: **toivoisin, että kirkko olisi läsnä elämän suurissa taitekohdissa**, syntymässä, kuolemassa, sairaudessa, elämänkumppaniin sitoutumisessa. Toivoisin, että kirkko olisi läsnä kirkollisin toimituksin tekemällä juhlasta juhlan, mutta myös tukena kulkemalla rinnalla ilossa ja surussa kuunnellen.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Juhlat pitää hoitaa tyylillä. Monissa juhlissa olen ollut mukana ja monenlaista pappia on liikenteessä. Jotain tapakoulutusta voisi ehkä harkita pappien koulutukseen. Ehkä voisi ohjeistaa myös vähän pukeutumisessa ja keskustelutaidoissa. Toki ihmiset saavat olla erilaisia, mutta häiden ja muiden juhlien kohdalla pitäisi olla tarkkana, **koska ne ovat monille ihmisille ainoa kontakti kirkkoon**. Enkä tarkoita, että pitäisi papin käydä kamppaajalla ja meikkaajalla ennen kastejuhlaa, mutta osa papeista ei vaan ole oikein ollut siistejä.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kirkon työntekijät ovat aitiopaikalla **perheen juhli**ssa, häät, hautajaiset, kasteet, konfirmaatiot. Nuo ovat tilanteita, joissa paatuneimmatkin odottavat kirkon työntekijältä JOTAKIN — läsnäoloa ja sano-maa. Sillä voi olla kauaskantoinen merkitys; se joko sitoo tai erottaa ihmisen seurakunnastaan.

yli 60-vuotias luottamushenkilö

Papeilla on aikaa hoitaa toimitukset rauhassa ja hyvin valmistautuneena. On aikaa niille ihmisille, joita näissä yhteyksissä tapaavat. **Jos aikaa ei ole näissä yhteyksissä, turhaa on mainostaminen**. Toimituksissa kohdataan ihmisten oikeat yhteisöt, jotka ovat silloin koolla kristillisenä seurakuntana.

40–59-vuotias kirkon työntekijä

Vain toimitukset lopulta pitää jäsenenä. Heti kun keksin perheessäni vaihtoehtoisen arvokkaan ja toimivan tavan hoitaa toimitukset ... tartun niihin.

40–59-vuotias kirkon jäsen

³ Kirkkoon kuulumisen syistä ks. esim. Haastettu kirkko 2012; Moderni kirkkokansa 2003.

Diakonia näkyviin!

Auttamistyö eli diakonia saa paljon tunnustusta ja kannustusta. Diakonialle kaivataan viestinnällistä profilinnostoa, erityisesti näkyvyyttä, selkeyttä ja saavutettavuutta. Tietoa tulisi välittää avun etsijöille ja ihan kaikille. Kotimainen diakonia ansaitsisi vähintään yhtä vahvan panostuksen ja selkeän profiilin kuin ulkomainen työ, jonka jalkoihin kotimaisen diakonian näkyvyys jää tällä hetkellä.

Diakonia on hyvä, mutta sillä on vaikea nimi.

Diakonia-sanan korvaamista voisi ruveta puuhaamaan. Tämä ei tarkoita, etten arvostaisi historiallista sanaa. Se vain ei enää tavoita väkeä.

ei taustatietoja

Tiedän että diakoniatyötä tehdään, mutta se on hiljaista työtä. **Avoimesti olisi kerrottava kirkon tuesta kaikille, ei vain niille jotka viimeisessä hädässään osaavat sitä hakea.**

40–59-vuotias kirkon jäsen

Kirkon tulisi entistä näkyvämmiin puolustaa perheiden pysyvyyttä, lasten turvallisuutta, sairaista ja vanhuksista huolehtimista, lähimmäisistä välittämistä jne. Ruohonjuurita-son työtä tehdään, mutta siitä ei kerrota avoimesti ja laajasti.

40–59-vuotias kirkon työntekijä

Kirkkoa kritisoidaan varojensa käytöstä, kannanotoista yms. osaksi turhaan, koska kirkko ei kerro

kansalle, mitä kirkko tekee. **Miksei kukaan puhu diakoniasta, vaikka se on kirkon sanoman näkyväksi tekemistä?** Miksi kirkko pitää matalaa profiilia?

20–39-vuotias kirkon jäsen

Mielestäni tärkeintä olisi, että ensiksi huolehdittaisiin kotimaassamme asuvista ja vasta sen jälkeen ylijääviä varoja kohdistettaisiin ulkomaan apuun. **Kannatan ”Kirkon Kotimaanapu”-tyyppistä ajattelua.** Tietenkin kaikki suvaitaan, mutta ihan ensiksi omat, esimerkiksi vanhat yksinäiset ihmisemme.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Näkykää diakoniatyössä. Sitä tarvitaan! Olen itse saanut henkistä tukea yrittäjänä, kun olen vanhetessa sairastanut paljon. Jos ei mistään tässä yhteiskunnassa tukea saa, niin teiltä edes henkistä – kuulemma myös joskus ruokarahaa. Diakoniatyötänne tuskin suuri yleisö tietää.

yli 60-vuotias helsinkiläinen, ei kuulu kirkkoon

Juupas! Eipäs!

Kirkon rooli yhteiskunnassa

Kirkon yhteiskunnalliseen rooliin kohdistuu risti-riitaisia paineita. Toisaalta kirkon kaivataan toimivan yhteiskunnallisena vaikuttajana ja vastuunkantajana, toisaalta pysyvän poliittisesti neutraalina. Erityisesti puoluepolitiikka ja kirkon suhteeseen kaivataan selkeyttä, rohkeutta ja monipuolisuutta.

Kirkon tulee olla **aktiivisesti mukana yhteiskunnallisessa keskustelussa** ja ottaa kantaa tasa-arvon puolesta. Kirkon tulee olla köyhien ääni. Kirkolla on mahdollisuus tuoda yhteiskunnalliseen keskusteluun **inhimillistä ja armollista näkökulmaa**.

20–39-vuotias luottamushenkilö

Vaikuttavana äänenä kirkko on **mukana yhteiskunnallisten kansalaisjärjestöjen toiminnassa** vaikuttamassa yhteiskunnallisen ilmapiirin ja keskustelun suuntaamiseen demokratian, oikeudenmukaisuuden, tasa-arvon ja ihmisoikeuksien puolustamiseksi ja toteuttamiseksi.

yli 60-vuotias, ei kuulu kirkkoon

Konkreettisesti tunnen kirkosta vain perheneuvontaa ja yhteiskunnallista työtä. Minusta molemmat työalat ovat tärkeitä ja kannatettavaa. Kirkon yhteiskunnalliseen työhön tulisi olla Helsingissä enemmän resursseja. Kirkon tulisi olla enemmän mukana yhteiskunnallisissa liikkeissä. Eli ei vain tukea heikoimpia diakoniatyön kautta, vaan **osallistua aktiivisesti sortavien rakenteiden purkamiseen**.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kirkko ei voi toimia epävirallisena koko kansan sosiaaliturvajärjestönä. Maallinen avustustyö on hyvä asia ja osa kirkon missiota, mutta sen paikka tulee vasta kirkon hengellisen tehtävän täyttämisen jälkeen.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kirkon on oltava tasapuolinen, poliittisesti neutraali ja toimia jokaisen ihmisen hyväksi riippumatta mistään. Kaikki: ateistit, muihin uskontokuntiin kuuluvat ja maallistuneet kirkon jäsenet tarvitsevat apua. Jokaista tulee kohdella ihmisenä, eikä kirkon jäsenenä tai varsinkaan asiakkaana.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kirkon pitäisi sanoa selvästi yhteiskunnan päätäjille, mikä on oikein ja mikä on väärin eli uskaltaa **rohkeasti ottaa kantaa poliittisiin kysymyksiin eikä jättää kannan ottamista vain kristillisdemokraateille, joiden kannat eivät useinkaan varmaan ole lähelläkään kirkon kantaa**.

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Kiitoksen ääni: Kaikki on hyvin?

Toiveiden kirkko voi olla juuri sellainen, kuin se on nyt.

Minulle riittää tämänhetkinen toiminta. Mukavalta tuntui silloin, kun täytin 60 v. seurakuntani kutsui kaikki sinä vuonna täyttäneet kirkkoon ja kahvitilaisuuteen. Siellä tuli tavattua seurakunnan työntekijöitä ja monia puolituttuja, joita en ollut tavannut pitkään aikaan.

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Aivoriihi aivoriimestä

Nykyisen toiminnan johtotähdet jakoon

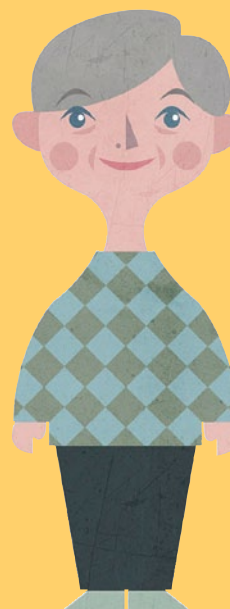
Mikä seurakunnassani on parasta?

Miten vaalin ja edistän kirkon vahvuuksia?

Mitä seurakuntani voisi oppia muilta?

Miten laitan hyvät ideat jakoon?

Mikä seurakunnassani toimii hyvin?

Toiveiden kirkko on arjessa läsnä ja tavoitettavissa

Toiveiden kirkko ei ole erillinen hengellisyys saareke, vaan se on läsnä ihmisten arjessa: kaupassa, kahvilassa ja kotikäynnillä. Se on helposti lähestyttävä eikä linnoittaudu tontilleen. Kirkko toimii 24/7-yhteiskunnan ehdoilla ja mukautuu jäsentensä elämänrytmiin.

Arjessa oleminen ja kokeminen on kaiken perusta

Nykyihminen kaipaa kirkkoa osaksi arkea, ei vain juhlapyyhiin ja hädän hetkelle. Yhteys ihmisen arkielämään ja sen realiteetit voivat kutsua tai sulkea ulos. Uskonnon syvimmat merkitykset luodaan arjen kokemuksissa.

Toiveitteni kirkko toimii arjessa, ei vain sunnuntaina.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Toiveideni seurakunta olisi ihmisten arjessa mukana. Esimerkiksi: olen kolmikymppinen pätkätöitä tekevä sinkku, kuten suuri osa seurakuntani alueella asuvista. Kun katson seurakunnan toimintaa, siellä on lähinnä raamattupiirejä ja perheille suunnattua toimintaa. Jos alueella suurin osa asukkaista on yksin asuvia, missä on toiminta joka mahdollistaisi meille tilanteidemme analysoinnin tai toisi elämään lepohetken. Olen periaatteessa seurakuntaan ja kirkkoon erittäin myönteisesti suhtautuva ihminen, mutta **koen kirkon rajaavan minut ulkopuolelle kaikesta toiminnasta, koska todellisuuttani ei huomioda siellä mitenkään**. Olen seurannut oman seurakuntani tarjontaa Kirkosta ja kaupungista nyt 5 vuoden ajan, mutta en ole kertaakaan vielä löytänyt sieltä mitään, mikä kolahtaisi millään tavalla. Kello 10 messut sunnuntaiaamuna eivät riitä.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Ajalla on väliä 24/7

Ollakseen avoin kohtaamisille ja olemiselle, kirkon tulee olla tavoitettavissa – ajan kanssa. Kiire ajaa pois, eivätkä päivällä järjestetty toiminta ja aukioloajat kutsu työssäkäyviä mukaan. Myöskään hengellinen hätä ei katso aikataulua. Se ei taivu virastotyöaikoihin tai päivystävän papin vastaanottotuntiin.

Miksi Suomessa kirkossa käydään vain kääntymässä, jos sitäkään?

Ei tietysti mitään pakkoa viipymiseen eikä liikaa sosiaalista painetta, mutta välillä tuntuu, että työntekijöillä on jo kiire ajaa ihmiset ulos.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Olisi mukava, jos **kirkkoon voisi mennä iltaisin, tai jopa yöllä**.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Suuri osa seurakuntien toiminnasta on päivällä, jolloin melkoinen osa ihmisistä on töissä.

40–59-vuotias luottamushenkilö

Paljon avointen ovien toimintaa! Senioreille on paljon toimintaa, mutta aikuisille ei juuri mitään, jolle satu olemaan työtön tai alkoholisti. Tavalliselle työssäkäyvälle aikuiselle seurakunta olisi turvallinen ympäristö tutustua naapureihin ym. **Panostakaa ruuhkavuosiain viettäviin!** Kahvi- tai elokuvatuokio, jonka aikana on järjestetty lasten hoito auttaisi jaksamaan.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Siellä, missä ihmiset ovat

Kirkon — sen työntekijöiden, vapaaehtoisten ja toiminnan — toivotaan konkreettisesti jalkautuvan ihmisten keskuuteen. Murtautuminen kirkon omista tiloista paikallisyhteisön elämään edellyttää laajaa yhteistyötä.

Toimintaa tulisi olla niissä paikoissa ja niillä tavoilla, jotka jo muutenkin ovat ihmisten elämässä. Kampin kappeli ja kauppakeskukseen jalkautunut pappi ovat tästä hyviä esimerkkejä.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Ei vain kirkkorakennuksen sisällä tapahtuvaa toimintaa vaan **kirkko myös siellä missä ihmiset**. Vanhat kotikäynnit takaisin.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Papit pois virkahuoneista ja **läsnä enemmän saleissa, turuilla ja toreilla**.

40–59-vuotias helsinkiläinen, ei kuulu kirkkoon

Levittäytyvä eli ei eristäydy, vaan menee ihmisten luo. **Ei pelkästään työntekijöinä vaan myös vapaaehtoisten aktiivien voimin.** Pyrkii soluttautumaan erilaisiin yhteisöihinsä.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Yhteistyön tekeminen muiden toimijoiden kanssa ja jalkautuminen on tärkeää tänä päivänä, kun kaikki eivät tule itse kirkolle.

40–59-vuotias luottamushenkilö

Läsnäoloa kaivataan sekä pysyvänä päivystykseenä että yksittäisissä tapahtumissa. Kahvitarjoilu tai makkaranpaisto madaltaa kynnystä!

Papit voisivat näkyä lähiöni katukuvassa ihan sokeripala kaulassa ja olla läsnä myös **kirkjastossa, kahvilassa, pubissa tai pitseriassa** sovittuina aikoina.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Kirkkoni on ostarilla, sillä on oma kahvila, jossa päivystää aina joku työntekijöistä ja vapaaehtoisia-pullaa ja reilua kahvia, soppaa lähestystyön hyväksi. Siellä on lapsille leikkipaikka ja äidille hierova nojatuoli.

20–39-vuotias kirkon työntekijä

Haluaisin, että kirkko näkyisi asuinalueen tapahtumissa! Meillekin Pakilaan elävä joulukalenteri. Ja ravintolapäivänä voisi olla oma pieni tapahtuma! Hiihtolomalla suksilla koko perheen metsähartauteen Paloheinään, houkuttimena makkaranpaisto hartauden jälkeen. Entä yhteistyö yhdistysten kanssa, Lionsien tapahtumassa vaikka? ihmiset on paljon innostuneempia yhteisöllisyydestä kuin luulette, älkää pelätkö jalkautua!

20–39-vuotias kirkon jäsen

Tulemalla eri tavoin tutuiksi, kirkon kynnys madaltuu puolin ja toisin.

yli 60-vuotias luottamushenkilö

Juupas! Eipäs!

Seurakuntayhteys internetissä

Internetin käyttö jakaa voimakkaasti mielipiteitä. Erityisesti yli 60-vuotiaita vastaajia aihe pohdituttaa. Yhdelle internet on uhka, toiselle suuri mahdollisuus.

Internet. Siinä monen ihmisen pelastus jos sitä käyttää oikein. Loistava kapine, mummotkin voi “matkustella maailman ympäri”.

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Tutkitusti **internetissä on helpompi keskustella vaikeista henkilökohtaisista asioista** kuin suoraan kasvoten. Kirkon on myös hyvä omaaloitteisesti seurata keskustelua internetin keskustelupalstoilla ja osallistua keskusteluun.

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Internet-kontakti kirkon työntekijään olisi mukava asia.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Oma sosiaalinen media hengellisissä kysymyksissä; **nettipappi** useisiin seurakuntiin. Myös kirkkojen

ja seurakuntien **kotisivut vuorovaikutteiseksi**, kiitos! Kirkko elää mielestäni menneisyydessä – maailma on muuttunut. Tilausta kirkon uudelle toiminnalle on suuresti!

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Internetissä tiedot pitää pysyä ajantasalla. Ei ole mukava lukea elokuun jälkipuoliskolla enää kevään ohjelmaa, kun täyttää kalenteriinsa syksyä.

40–59-vuotias luottamushenkilö

Internet tärkeä, mutta ei unohdeta sen ulkopuolella olevia.

yli 60-vuotias luottamushenkilö

Verkkovouhotusta pitää vähän varoa. Kohdata kaikki on vain verkossa eikä oikeita eläviä ihmisiä olekaan.

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Kriitikon ääni: Pois bunkkereista!

Kirkko koetaan helposti sisäänpäin kääntyvänä ja omiin tiloihinsa vetäytyvänä yhteisönä. Kohtaamisiin kaivataan avoimuutta.

Kirkkojen holveihin hautautumalla ei välity Kristuksen sanoma samalla tavalla kuin arjessa kohtaamalla.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Seurakunta (tällä tarkoitan seurakuntien työntekijöitä) on nähdäkseni mukavuushakuinen yhteisö eli se tyytyy toimimaan omalla mukavuusalueellaan. Tästä syystä ei tapahdu kohtaamisia seurakuntalaisten arjessa. Ainakaan minun **tieni ei risteidy seurakunnan työntekijöiden kanssa kertaakaan, ellen omaaloitteisesti mene sisään kirkoksi kutsuttuun bunkkeriin.**

40–59-vuotias helsinkiläinen, ei kuulu kirkkoon

Aivoriihi aivoriimestä

Kaikille avoin tekemisen ja olemisen tila

Kirkon tiloja toivotaan monipuoliseen seurakuntalaisten käyttöön. Vastauksissa toistuu usein toive ”olohuoneesta”, jolla on laajat aukioloajat ja keskeinen sijainti. Siellä saa olla rauhassa tekemättä mitään tai tehdä itse tai osallistua toimintaan. Siellä työntekijät ovat aina tavoitettavissa.

Prameiden rakennusten sijaan **voisiko kirkon tai seurakunnan tilat olla monipuolisesti seurakuntalaisten käytössä?**

Olisi mahtavaa, jos kirkkosali täyttyisi leluista ja liikuntavälineistä. Seurakuntalaisia voisi aktiivisesti kutsua vapaaehtoisvuoroihin esim. avaamaan ja sulkemaan ovia, järjestämään paikkoja jne.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Toiveitteni seurakunnassa **kirkko on hengailupaikka**. Lähikirkon ovet ovat auki ja kutsuvat viettämään aikaa. Sohvaryhmiä, kahviloita, netti.

alle 20-vuotias kirkon jäsen

Unelmieni kirkko on **matkan varrella töistä ja asioilta kotiin**. Siellä **voi piipahda kahvilla** ja jutella kahvinoton lomassa kahvilatyöntekijälle, lukea hengellistä kirjallisuutta tai keskustella kaverinsa kanssa. **Rentoutua. Se on olohuone**, jossa on kynttilöitä, ajaton tunnelma, hiljaista tai konsertti meneillään. Sinne voi tulla ja rukouksen jälkeen lähteä. Toisinaan se on tanssia ja laulua, ihmisten välistä lämpöä ja ystävyyttä.

Kun on aikaa, se on yhdessä tekemistä retkillä ja luonnossa.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Paikkoja ihmisten tavata esim. kaupungilla **kahviloita**, tuotto voisi mennä johonkin hyvään kohteeseen vaikka lapsille tai rauhan-työhön. ”Kahviloissa” voisi tutkia raamattua. Voisi olla tiloja, joissa voisi maalata ja tehdä taidetta. Yleensä paikkoja **joihin voisi pistäytyä ja viipyä**, tavata toisia ihmisiä ja tutustua. Paikkoja johon kaikki tuntisivat olevansa tervetulleita ihan vain kahville ja jotka olisivat **auki myös iltaisin**.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Seurakunnalla voisi olla ”asukaskahvila”, jossa olisi **aina joku työntekijöistä paikalla**. Silloin ”kuunteleva korva” olisi aina tiedossa.

yli 60-vuotias kirkon työntekijä

Toiveiden kirkko olisi kuin **harrastuskerrostalo**. Kaikille olisi ohjelmaa samanaikaisesti. Itse pitäisi vain valita ovi, jonka sisäpuolelle astuu.

40–59-vuotias kirkon työntekijä

Millaisia mahdollisuuksia toiveet tilojen käytöstä ja olohuoneesta sisältävät?

Millaisen tilauksen seurakuntien yhteisille tiloille luo se, että helsinkiläiset asuvat usein yksin ja pienissä kerrostaloasunnoissa?

Miten tähän kaipuuseen voisi vastata?

Toiveiden kirkko viestii henkilökohtaisesti ja monipuolisesti

Toiveiden kirkko on avoin ja kutsuva.

Se viestii aktiivisesti, monipuolisesti ja henkilökohtaisesti.

Onnistunut viestintä kutsuu mukaan, tukee osallisuuden tunnetta ja kertoo avoimesti kirkon toiminnasta. Moneen suuntaan kulkeva viestintä on itsessään seurakunnan tekemistä ja olemista, jopa sen tärkein osa.

Henkilökohtaisuus tavoittaa ja luo osallisuutta

Suurin viestintään liittyvä toive on henkilökohtaisuus. Tämä tarkoittaa myös monipuolisuutta, koska erilaiset ihmiset tavoitetaan erilaisten viestintäkanavien kautta. Viestintäkanavina mainitaan erityisesti sähköposti ja postitetut kutsut sekä internet. Viestintää voisi vahvistaa myös seurakuntalaisten välillä ja seurakuntien omien kanavien ulkopuolella.

On hienoa, kun kirkosta otetaan henkilökohtaisesti yhteyttä, esim. tulee postissa **juuri sinulle suunnattu** kutsu johonkin tapahtumaan.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Tarvitaan selkeitä kutsuja erilaisiin tilaisuuksiin ja tehtäviin. Kutsuja voisi lähettää **sähköpostilla sekä ihan perinteisesti postilla**. Itse kaipaankin selkeää materiaalia siitä mihin toimintaan minä ja perheeni voisimme osallistua.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Itselleni olisi mukavaa, jos saisin seurakunnalta sähköposteja silloin tällöin. Miksei tapahtumista voisi tulla **viesti vaikka kerran kuukaudessa**.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Tapahtumat helposti löydettävissä netistä! Hetkessä pitäisi saada selville mihin seurakuntaa

kuuluu, missä ja mihin aikaan on lähin messu. Facebookissa päivityksiä seurakunnan omalla sivulla.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Seurakunnan pitäisi käyttää aktiivisesti eri viestintävälineitä: sähköpostia, facebookia, verkkosivuja. Näin **seurakuntalaiset saisivat tietoa nopeasti ja helposti ja voisivat itse aktiivisesti osallistua tiedon jakamiseen**.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Laittakaa Hgin seurakuntien toiminnasta **syksyisin ja keväisin selkeä esite** Työväenopiston ohjelman tapaan, jotta tietää mitä toimintaa missäkin on.

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Voisiko kirkolla olla **oma ilmoitustaulu vaikka ostarilla** jossa ilmoitukset huomaisi helpommin?

20–39-vuotias kirkon jäsen

Jatkuva vuorovaikutus on kohtaamista

Yhteydenottoihin vastaaminen tuo kokemuksen kohtaamisesta.

Vastataan sähköpostiviesteihin, myös niihin turhauttaviin, ainakin lyhyesti. "Ei aikaa, siunausta." on merkki siitä, että viesti luettiin, ehkä se on myös riittävä seurakuntalaiselle ja hän kokee silloin tulleen kohdatuksi ja voi hakeutua jonkin muun juttusille.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kirkolta voi odottaa, että sähköpostiviesteihin ja soittopyyntöihin vastataan, **myös korkealla tasolla!** Näin ei ole asian laita nyt.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Uudet jäsenet mukaan!

Erityisesti uusille jäsenille on tärkeää, että heidät toivotetaan henkilökohtaisesti tervetulleiksi mukaan seurakuntaan. Valitettavan moni ei ole saanut kokea tällaista.

Uutena ihmisenä voi olla aika vaikea päästä toimintaan mukaan, kun sisäpiiriläiset ovat omassa nurkassaan eivätkä toivota uusia tervetulleiksi. Tällaisessa tapauksessa toiminnassa mukana olevalla työntekijällä on tietysti suurin vastuu saada ihmiset tuntemaan itsensä tervetulleiksi.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Muutimme uuteen kotiin ja liityimme sen myötä uuteen seurakuntaan. Odotimme, että seurakunnasta otettaisiin meihin uusiin jäseniin yhteyttä, **odotimme, että meidän uusina jäseninä toivotettaisiin avosylin seurakuntaan tervetulleiksi.** Kymmenen vuotta kului, jonka jälkeen muutimme pois. Koskaan meitä ei toivotettu tervetulleiksi, koskaan emme saaneet kutsua mukaan seurakunnan toimintaan. Koskaan emme menneet kotiseurakuntaamme tutustumaan ja osallistumaan toimintaan seurakuntalaisina. Meiltä löpöä kiinnostus, koska meistä ei oltu kiinnostuneita. Haluaisin, että toiveitteni seurakunta olisi tällaisen vastakohta.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kun aikoinaan muutin (yh-äitinä) kahden pienen lapseni kanssa uuteen seurakuntaan, **olisin toivonut että minuun olisi oltu yhteydessä seurakunnasta** ja toivotettu tervetulleiksi ja kerrottu mitä kaikkea seurakunnallani oli tarjolla esim minulle tai lapsilleni. **Olin heti tutustunut alueen muihin ihmisiin ja samoin lapseni, ehkäpä kirkkokin olisi tullut nopeammin tutuksi.**

40–59-vuotias kirkon jäsen

Viestintä on jopa tärkein osa seurakunnan toimintaa

Kirkon tulisi panostaa entistä enemmän viestintään ja olla siellä, missä ihmiset ovat. Moni ei välttämättä mene nettiin etsimään tietoa, vaan kohdennettu, kotiin tullut viesti voi olla myös merkityksellistä. **Ilman viestintää ja tiedottamista iso osa kirkon toiminnasta on turhaa.**

20–39-vuotias kirkon työntekijä

Juupas! Eipäs!

Kirkko & kaupunki

Kirkko ja kaupunki-lehti jakaa voimakkaasti mielipiteitä. Toisille se on viimeinen syy kuulua kirkkoon, toisille päinvastoin.

K&K-lehti on löytänyt linjansa, monipuolinen, hyvin tehty!

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Kirkko ja kaupunki -lehti on muuttunut edukseen. **Raikasta kannanottoa** nykymaailmassa tarvitaan.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Vapaamielisyyden asiaa yhä ahdasmielisemmässä kirkossa ajanut Kirkko & kaupunki on varmaankin ollut **tärkein syy, miksi en ole muhimassa olutta eropäättöstä vielä toteuttanut.**

20–39-vuotias kirkon jäsen

Täysjärkisiä toimittajia Kirkko ja Kaupunki lehteen. **Lehden politiikka on antaa yksipuolisen kuvan** mm. maahanmuutosta ja kehitysavusta sekä yhteiskunnan tilasta. Totuutta ei kerrota vaan valhdellaan ja **harhautetaan lukijoita.**

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Kriitikon ääni

Kutsuuko kirkko avoimesti?

Vakiintuneiden viestintäkanavien käyttäminen tekee seurakunnasta suljetun sisäpiirin. Henkilökohtainen yhteydenotto ja kutsuminen on osoitus välittämisestä.

Suomalaiset ovat tottuneet käymään kirkossa juhlapyyhinä ja perhejuhlissa, mutta muuten **toiminta on pienen aktiivisen joukon sisänlämpivää toimintaa.** Tämä on minun käsitykseni nykytilasta. Mukaan ei ole helppo päästä, kun ei edes tiedä mitä/miten voisi toimia.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Ei seurakunnan tilaisuuksiin tule lehti-ilmoitusten ja kirjeiden perusteella kuin ne, jotka siellä muutenkin käyvät. Pitää

olla elävä tavallinen ihminen, joka kutsuu mukaan ja pitää huolta, että johonkin toimintaan tuleva ihminen myös viihtyy eikä jää yksin.

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Pelkkä ilmoitus netissä tai lehden pienellä prantillä ei aina ole kutsuva ja toimiva.

20–39-vuotias kirkon työntekijä

Haluaisin, että **seurakunta lähestyisi minua muutenkin kuin vuosittaisella vuosikerptomuksella.**

40–59-vuotias kirkon jäsen

Seurakuntani on ollut minuun yhteydessä kirjeitse 6 vuotta sitten kun täytin 60. Milloinkohan seuraavan kerran?

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Kuka viestii ja kenelle? Yhdessä vai yksilöllisesti?

Tutkimustietoon perustuvan Jäsen360°-aineiston mukaan suurin osa seurakuntalaisista on sitä mieltä, että kaikille yhteinen viestintä seurakunnasta riittää. Seurakuntalehteä pidetään tärkeimpänä viestinnän muotona, joskin helsinkiläisille uudet mediat ovat keskimääräistä tärkeämpiä.⁴

Toiveiden kirkko -vastaajat taas toivovat selvästi henkilökohtaista ja kutsuvaa viestintää kotiseurakunnaltaan. Viestintäkanaviin toivotaan myös monipuolisuutta.

- Onko niin, että jotkut tyytyvät yhteiseen viestintään koska eivät osaa kuvitella tai kaipaakaan muuta?
- Vai onko henkilökohtaisuus juuri sellaisten vastaajien toive, jotka ovat kirkosta erityisen kiinnostuneita?
- Kuinka henkilökohtaista tai yleistä seurakunnan viestinnän tulisi olla?
- Kenen tai keiden tulee vastata viestinnästä ja tiedottamisesta?
- Mikä rooli viestinnällä on seurakuntatyössä ja toiminnassa?
- Voisiko seurakuntalainen toivottaa toisen seurakuntalaisen tervetulleeksi yhteisöön määrämuotoisen palveluesitteen sijaan?

⁴ Jäsen 360° -käsikirja 2012. Ks. myös jasen360.fi.

Toiveiden kirkko on jäsentensä yhteisö

Kirkon ja seurakunnan käsitteet ovat murroksessa. Toisaalta niillä tarkoitetaan työntekijöiden instituutiota, toisaalta lähimmäisten yhteisöä. Kaipuu demokraattiseen jäsenten yhteisöön on kaikille yhteinen.

Seurakuntalaiset täysivaltaisiksi tekijöiksi ja kokijoiksi!

Seurakuntalaiset toivovat tasaveroista kohtelua, varsinaisena seurakuntana. Myös työntekijät kaipaavat seurakuntalaisuuden vahvistamista. Jäsenet ovat tekijöitä ja kokijoita, eivät vain työntekijöiden järjestämän toiminnan asiakkaita tai avustamisen kohteita.

Ainakin kirkon tulisi olla sellainen, jossa **seurakuntalaisiin ei suhtauduta “kansalaisina”**, kuten tämän kyselyn ensimmäisellä sivulla. Tuo kuulostaa melkein päin vastoin kuninkaalliselta aloitukselta, jossa on erikseen hovi henkilökuntineen ja “kansalaiset”.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Kirkko tarvitsee vapaaehtoisiaan muuhunkin kuin yksinkertaisiin avustustehtäviin lukemaan ja kahvia kaatamaan. Teen vastuullista työtä, osaan muutakin kuin jakaa virsikirjoja!

20–39-vuotias kirkon jäsen

Eikö voisi vallan hyvin järjestää avointa toimintaa, johon juuri **nuoret aikuiset voisivat osallistua vain siksi, että he haluavat**. Eikä sen takia, että he tarvitsevat esimerkiksi apua mielenterveysongelmista selviytymiseen tms.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Olen nähnyt ulkomailla seurakuntia, joissa seurakunta on tapahtumien keskipiste, ihmisten olohuone, keskusteluareena ja koulutuspaikka. Niissä **kaikista heikoimmat ovat keskeisesti toiminnassa mukana**: vammaiset, prostituoidut, paperittomat siirtolaiset, seksuaalivähemmistöt. Minä haluaisin nähdä **myös nämä ryhmät seurakunnassa toimijoina, ei vain avun kohteena**.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Seurakuntalaiset tekijöiksi ja vaikuttajiksi!

Toivon, että yhä enemmän työntekijävetoisuudesta päästäisiin jäsenvetoisuuteen.

20–39-vuotias kirkon työntekijä

Seurakunnan toivotaan olevan sekä perheenkaltainen että avoin yhteisö, jossa on tilaa omalle toiminnalle ja olemiselle. Seurakunta tuo ihmisiä yhteen.

Seurakunta pitäisi olla **perheenkaltainen jossa eletään**. Ei siis suoriteta kaavoja ja osallistuta työntekijöiden laatimiin tapahtumiin.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Kirkko kerää **ihmisiä yhteen keskustelemaan** elämästä ja elämästä selviytymisestä.

yli 60-vuotias kirkon jäsen

Työntekijät ovat palvelijoita ja koordinaattoreita

Kaikki vastaajaryhmät toivovat työntekijöiltä panostusta koordinointiin ja mahdollistamiseen, myös työntekijät itse. Siten seurakuntalaiset voivat voimaantua ja löytää oman osallisuuden tapansa. Ammattitaitoisten työntekijöiden palveluorganisaatiolla on kuitenkin paikkansa. Työntekijöiden panosta halutaan siirtää vaativille erityisalaille, kuten perheneuvontaan ja kriisityöhön.

Kristittyinä rakennamme jokainen kirkkoa. **Työntekijöiden tehtävä on mahdollistaa aktiivisen osallistumisen jokaiselle toiveitten mukaan.**

40–59-vuotias työntekijä

Jäsentensä näköinen eli rakentuu vapaaehtoispuolelta, **työntekijät toiminnan järjestäjien sijaan palvelijoita ja koordinaattoreita**. Pääsee tekemään enemmän itse, kuin nykyisin.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Tehdään yhdessä, monimuotoisesti. **Sitoutetaan seurakuntalaiset toimintaan suunnitelmalla ja tekemällä yhdessä.** Työntekijän rooli olisi enemmänkin koordinoida ja luoda puitteita sekä huolehtia mahdollisesta hengellisestä opetuksesta.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Seurakunnassa **olisi hyvä olla paljon seurakuntalaisten vetämiä juttuja** ja sitten toisaalta ei pidä tinkiä ammatillisuudesta — työntekijät kohtaavat rautaisella ammattitaidolla ihmisiä. Olisi siis hyvä, että “piirien” vetämiseen olisi maallikoita ja **työntekijät voisivat keskittyä enemmän asiakastyöhön**, kun näitä haasteita riittää.

20–39-vuotias kirkon työntekijä

Kirkon **avioliittoneuvontaan, kriisiapuun** ja muihin tilanteisiin, joihin jokainen ihminen voi joutua yllättäen, **tulee lisätä koulutettua henkilöstöä**. Esim. avoliittoneuvontaan on liian pitkä jono. Usein ollaan jo tosi pitkällä, kun apua etsitään, eikä ole aikaa jonottaa kuukausia.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Ehkä **kannattaisi karsia monitouhaisuutta** ja siirtää sitä kansalaisaktiivisuuden piiriin, ja vastaavasti **lisätä ammatillaisia vaativille erityisalaille**, joissa kohdataan ihmisiä elämän kaikista kovimmilla rajapinnoilla.

40–59-vuotias kirkon työntekijä

Työntekijöiden ja vastuunkantajien jaksaminen on tärkeää. Tätä korostavat erityisesti työntekijät ja luottamushenkilöt.

Työpaikka, jossa olisi turvallista tehdä hengellistä työtä. Valitettavan usein seurakunta on työpaikkana jollain tavalla vinoutunut ja se korostuu, koska työ on henkisesti vaativaa.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Toiveitteni kirkossa **työntekijät saavat käyttää omia lahjojaan laaja-alaisesti**. Työntekijöiden, vastuunkantajien ja vapaaehtoisten **jaksamista pidetään huolta**, ketään ei ajeta voimiansa äärrirajoille.

20–39-vuotias kirkon työntekijä

Juupas! Eipäs!

Seurakuntalaisten rooli osallistujana ja tekijänä

Seurakuntalaisten aktiiviseen toimintaan liittyy tarpeita ja haasteita. Työntekijöiltä odotetaan arvostavaa asennetta ja opastusta. Seurakuntalaisille osallistumisen pitää olla helppoa ja tehtävien mieleisiä. Vapaaehtoisia ei saa kuormittaa liikaa.

Monesti kuulen työntekijöiden harmistuvan siitä, kun seurakuntalaiset “eivät ymmärrä sitä tai tätä” ja heitä “tulisi kasvattaa ymmärtämään esimerkiksi messua ja sen käytäntöjä, oppia pitämään virsistä” jne. **Toivoisin, että emme asetu työntekijöinä ihmisten yläpuolelle** ja lähde arvottamaan heidän elämäänsä, arvojansa ja mieltymyksiään.

20–39-vuotias työntekijä

Maallikot tarvitsevat seurakunnan työntekijöiden koulutusta ihmisten kohtaamisessa.

yli 60-vuotias luottamushenkilö

Vapaaehtoistyöhön osallistumisen pitäisi olla mahdollisimman helppoa.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Seurakuntalaiset ovat yhtä tärkeä osa kirkkoa kuin kirkon palkatut työntekijät? Onko meille paikka ja tilaa muuta kuin avustamaan kahvin kaadossa.

Moni haluaa toimia sisällön ja toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa aika ajoin eikä vain työn kohteena.

40–59-vuotias kirkon jäsen

Jos joku lähtee seurakunnan toimintaan vapaaehtoiseksi, pitäisi muistaa, että hän ei ehkä jaksa tehdä kaikkea. Helposti muutamiin vapaaehtoisten niskaan kasaantuu useampikin homma. Vapaaehtoinen ei saisi kokea, että hänen tehtävänsä pitäisi oikeasti palkata joku, eikä sysätä tehtävää vapaaehtoisen harteille.

20–39-vuotias työntekijä

Kriitikon ääni

Pönöttävä ja jämähtänyt

Kirkkoa kritisoidaan virkamiesmäisyydestä ja jämähtäneisyydestä. Kirkon työntekijöiltä toivotaan avoimuutta uudennaiselle tekemiselle. Vanhoja työmuotoja pitää karsia tai hoitaa eri tavoin, jotta uudelle on tilaa.

Virkamiesmäisyys on tullut vahvaksi osaksi peruskäytänteitä. Kirkon työssä imitoidaan milloin sosiaalitoimea, milloin kulttuuritoimea, milloin mitäkin muka parempaa mallia.

20–39-vuotias kirkon luottamushenkilö

Kirkon tulisi olla avoin katselemaan uusia asioita kirkkain silmin. Sellainen kirkko, joka ottaisi **uudet nuoret idearikkaat työntekijänsä avosylin vastaan** eikä pitäisi katkerasti kiinni vanhoista toimintamalleista ja toimimattomasta kulttuuristaan.

20–39-vuotias kirkon jäsen

Olen itse valmistunut myös kirkon virkaan aikoinaan mutten ole kokenut haluavani tehdä siellä työtä, koska **kirkko on jämähtänyt myös modernin työntekijän näkökulmasta.**

20–39-vuotias kirkon jäsen

Haaste demokratiaan!

Nykyinen pirstaloitunut ja monikulttuurinen yhteiskunta haastaa uskonnot demokratiaan. Auktoriteettien ja vakiintuneiden instituutioiden kyseenalaistaminen kulkee käsi kädessä demokraattisuuden kaipuun kanssa. Näiden kehityskulkujen huomioiminen saattaa olla jopa uskonnollisten perinteiden keskeisin muutoshaaste, jolla on moninaisia merkityksiä.⁵

Minua ei kiinnosta seurakunnan toiminta. Kalenterini on ilmankin täynnä. Mutta olisi onnellista, että asuinyhteisö olisi myös hengellinen yhteisö, sellainen, jossa saisi tarpeen tullen toisilta tukea ja jonka kanssa voisi jakaa elämän ilot. **En haluaisi seurakunnan ottavan minuun yhteyttä. Minähän olen naapureitteni kanssa itse seurakunta. Minua harmittaa, kun työntekijät nostavat itsensä instanssiksi ja jättävät minulle kohteen osan.**

40–59-vuotias luottamushenkilö

- Ketkä ovat seurakunta?
- Miten se näkyy toiminnassa ja viestinnässä?

Kirkko on liian organisaatiolähtöinen. Käyn mieluummin lasteni kanssa keskustan ruotsinkielisen helluntaiseurakunnan jumiksissa, koska ne ovat ihmisten aikaan sunnuntaina klo 15/16 ja siellä on lapsille pyhäkoulu samalla. Sama srk järjestää ihania naisten brunseja, jotka ovat supersuosittuja. Huomaan, että näissä seurakunnissa pystytään olemaan luovempia ja kehittämään työmuotoja. Kirkon pitäisi ottaa siitä mallia. Mielummin kävisin ev-lut-kirkossa, jos siellä olisi jotakin mihin haluaisin osallistua.

20–39-vuotias kirkon jäsen

- Millaista ja missä on ”seurakunnan toiminta”?
- Kuka palvelee, ketä ja millä ehdoin?

Tämän päivän kirkko on erittäin riippuvainen vapaaehtoistekijöistä. Olisi suotavaa, että kirkko/sen työntekijät ottavat heidät mukaan myös päätöksentekoon. Eivät vain valitsisi tiettyjä vapaaehtoisia mukaan päätöksentekoon, vaan yhdessä saadaan valmistella yhteisiä päätöksiä. **Tämä kaikki edistää demokratiaa.** Kirkko huomioi sekä seurakuntalaisia ja vapaaehtoistyöntekijöitä! Koska kahta samanlaista ihmistä ei ole, ei ole oikein, että kirkon työntekijät sätivät tiettyjä vapaaehtoistyöntekijöitä!

40–59-vuotias kirkon jäsen

- Mikä kaikki edistää demokratiaa?

⁵ Demokraattisuuden kaipuusta ks. esim. Kirkko 2020 2011; Ketola 2008.

Toiveista toimintaan!

Toiveiden kirkko -vastaajien toiveet ovat runsauden sarvi. Yli 10 000 idean ja ajatuksen tiivistäminen yleisiin periaatteisiin hiljentää lukuisat visiot raportin ulkopuolelle. Yleiset periaatteet ovat kuitenkin yksittäisiä toimintamuotoja läpäiseviä: esimerkiksi messuun toivottiin juuri niitä ominaisuuksia, joita

edellä on kuvattu — aikaa ja panostusta, ilta-aikoja ja viipymistä, yhtymäkohtia ihmisten arkeen, selkeää viestintää ja yhdessä tekemistä. Kokonaisuudessaan vastaajat nostivat esiin huiman määrän kysymyksiä ja näkökulmia.

Pitääkö seurakunnan jäsenyyden olla paikkaan sidottu?

KETKÄ KIRKON TOIMINNASTA PÄÄTTÄVÄT?
ASIAKIRJOJA EI LÖYDY NETISTÄ EIKÄ
TYÖPAIKKOJA ILMOITETA AVOIMESTI.

Miksi syntisyys on vieläkin kirkon keskiössä?
Nykyihmistä painavat muut murheet, kuten riittämättömyys.

Voisivatko lapset tulla mukaan messuun?
Lelukoppa kirkon nurkassa olisi kiva juttu.
Kaikenikäiset yhteen!

Miten kaavamaisuudesta ja synkkyydestä päästään eroon?
Tunnelmaan iloa ja kodikkuutta!

Missä ovat ihan todella erilaiset messut?
Musiikkityylin vaihto ei riitä.
Tuomasmessu toimii!

Voisiko kirkkomusiikki olla muuta kuin virsiä ja urkuja? Musiikki on tosi tärkeää!

Kuinka kirkossa opittaisiin puhumaan selkeää kieltä?
Vaikeat termit ja oppi ovat ulossulkevia.

Seurakunnan toiminnan suuntaviivat

Seurakunnan toimintaa voidaan kuvata esimerkiksi kokoavana ja välillisenä toimintana. Näistä ensimmäistä on pidetty ”seurakunnan omana” ja ensisijaisena toimintana, jälkimmäistä muualla tapahtuvana toimintana.⁶ Toiveiden kirkko -vastausten perusteella on nähtävissä, että jaottelu ei ole näin selkeää. Monet kaipaavat lisää välillistä toimintaa ja vierastavat seurakunnan ”omaa” toimintaa. Yhdessä ideoiminen ja tekeminen ovat yhteinen toi-

ve ihan kaikkeen.

Seuraava taulukko esittää pelkistetysti erilaisia mahdollisuuksia kirkon ja seurakunnan toiminnalle. Nämä ulottuvuudet eivät ole tyhjentävä kuvaus eivätkä sulje toisiaan pois. Tarpeita ja tilanteita on erilaisia, samoin mahdollisuuksia yhdistellä ja räätälöidä toimintaa tilannekohtaisesti. Kaikille toiminnan erilaisille vaihtoehdoille on tarpeen-
sa ja tilanteensa.

Seurakunnan toiminnan ulottuvuuksia ja mahdollisuuksia

Kuka ideoi ja järjestää?	Työntekijät	Seurakuntalaiset
Kenen kanssa?	Yksin	Yhdessä muiden toimijoiden kanssa
Kenelle?	Kaikille, ei määritelty	”Juuri minulle”
Ketkä mukaan?	Kukin ryhmä erikseen	Eri ryhmät yhteen
Missä?	Seurakunnan tiloissa	Muissa tiloissa, ”turuilla ja toreilla”
Milloin?	Päivällä, tietty aika	Illalla, milloin vain
Sisältö	Hengellisyyttä korostava	Toiminnallisuutta korostava
Rakenne	Kaavamainen, aina sama	Vapaa, tilanteesta riippuva
Tunnelma	Harras, perinteinen	Iloinen, avoin uudelle
Osallistumisen tapa	Johdettu, kaikki samalla tavalla	Osallistujalähtöinen, erilaisia tapoja
Viestintä	Yleinen, vain seurakunnan omat viestintäkanavat	Henkilökohtainen, eri kanavat
Kokemus	Vieras ja outo	Sisältää arjen tuttuutta

Kukin seurakunta on itse paras asiantuntijansa. Siksi tämä raportti ei sisällä valmiita toimintamalleja vaan yleisiä periaatteita ja vastaajien ääniä sellaisena, kuin ne ovat. Johtopäätökset ja toiminnan suunnittelu jäävät kullekin seurakunnalle, koska yhtä oikeaa vastausta ja tekemisen tapaa ei ole.

⁶ Ks. Häkkinen 2010.

Pohdinta

Toiveiden kirkko rakentaa siltaa tulevaisuuteen

Vastaajat ovat aikansa ihmisiä, mutteivät helsinkiläisten enemmistö

Toiveiden kirkko -vastaukset heijastelevat nykyajan eli notkean myöhäis- tai jälkimodernin ajan piirteitä.⁷

Nykyajan piirteitä ovat esimerkiksi

- kontekstin ja kielen kriittinen merkitys
- kulttuurinen moninaisuus
- ajan ja elämänkaaren sirpalemaisuus
- moraali yksilön vastuuna ja solidaarisuutena
- käytännöllisyyden ja arkipäivän korostaminen
- kriittisyys instituutioita kohtaan
- yksikön vapauden ja autonomian korostaminen, sekä
- demokraattisuuden kaipuu

Tällaisen ajan uskonnollisuuden muutoksia kuvataan puhumalla esimerkiksi notkeasta uskonnosta tai hengellisyydestä, jossa korostuvat juuri yksilöllisyys, moninaisuus, käytännöllisyys, vapaus ja instituutioiden vierastaminen.⁸ Ilmiötä heijastelevat myös useat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kontekstiin sijoittuvat tutkimukset. Yhteistä niille on, että keskiössä ovat nuoret aikuiset ja/tai helsinkiläiset.⁹ Myös Jäsen360°-aineiston perusteella juuri nuoret ja helsinkiläiset ovat niitä, joita minkäänlainen institutionalisoitu uskonto ei kiinnosta.¹⁰

⁷ Ks. esim. Bauman 2001; Beck & Giddens & Lash 1995.

⁸ Ks. esim. Taira 2006; Heelas & Woodhead et al. 2005.

⁹ Ks. esim. Sohlberg & Ketola 2011; Hauta-aho & Tornivaara 2009; Mikkola & Niemelä & Petterson (toim.) 2006.

¹⁰ Ks. Jäsen 360° -käsikirja 2012.

Olen
oman aikani
ihminen!

Toiveiden kirkko -vastauksissa kuuluu keski-ikäisen, kirkosta kiinnostuneen, siihen myönteisesti suhtautuvan ja sen jäsenyyteen sitoutuneen helsinkiläisen ääni. Vastaajat eivät ole institutionalisoidun uskonnon vierastamisen kärkiryhmiä eivätkä nykyisiä seurakunta-aktiiveja. Ennemmin he ovat nykyisen kirkkoinstituution vaalimisen ja uuden ajan rajalla. He arvostavat kirkkoa nykyisellään mutta kaipaavat sen sisälle nykyajan ominaispiirteitä: avoimuutta, suvaitsevaisuutta ja toiminnallisuutta sekä tilaa yksilöllisyydelle ja omalle tekemiselle. Notkean modernin ominaispiirteet kuuluvat heidän vastauksiinsa maltillisesti mutta vahvasti.

Uskonnollisuuden uudet ulottuvuudet eivät ole vain kirkkoinstituutiota vierastavien nuorten ohimenevä ilmiö. Nykyajan ominaispiirteet ovat kirkon sisällä ja osa kirkkoon vahvasti sitoutuneiden jäsenten perustavanlaatuaista olemista. Toiveiden kirkko -vastaajat ovat aikansa ihmisiä ja samalla kirkon potentiaalisinta osallistuja- ja tekijäväkeä. Toiveiden kirkko ei siis ole yleispätevä vastaus laajojen ihmismassojen tavoittamiseen. Ennemmin sen voisi nähdä sillanrakentajana. Jos nämä ihmiset — kirkkoa kaipaavat — löytäisivät paikkansa kirkosta, kenties vieraantuneempikin voisi tuntea kirkon omakseen.

Yksilöllisyys ja erilaisuus kulkevat käsi kädessä

Notkea nykyihminen etsii ja tunnustelee, kokoa ja tarkentaa identiteettiään yhä uudelleen — tai kiinnittää sen tiukasti yhteen perinteeseen päästäkseen loputtamasta valintojen kierteestä. Vapaa yksilö voi myös muuttaa mieltään ja löytää identiteettinsä erilaisista alakulttuureista ajasta ja paikasta riippuen. Erilaisuuksien keskellä elävä etsijä suhtautuu ja sitoutuu yhteisöihin avoimesti. Hänen suuret kysymyksensä eivät rajaudu vain tiettyyn yhteisöön tai perinteeseen. Elämän todellisuus vyöryttää hänen eteensä loputtomasti erilaisia mahdollisuuksia, näkökulmia, perinteitä ja lähimmäisiä. Erilaisuuden ajatellaan olevan pysyvää, koska eletty elämä ei rajaudu vain yhteen kulttuuripiiriin.¹¹

¹¹ Ks. de Groot 2006; Taira 2006.

Toiveiden kirkko -vastaajien näkemyksissä toistuu toive, että eri tavoin ajattelevat toimisivat kirkossa rinnakkain. Oma vakaumus ja opillinen tulkinta — suuntaan tai toiseen — saattaa olla hyvinkin

Haluan olla ainutlaatuinen yksilö – ja niin saavat olla muutkin. Liikun erilaisissa yhteisöissä, monien mahdollisuuksien keskellä. Siellä etsin vastauksia arkielämäni iloihin ja suruihin avoimin silmin. Onko kirkossa tilaa minun etsinnöolleni?

Mitä valitsen, jos valitsen kirkon?

Pohdinta

vahva, mutta usein se tiedostetaan myös yksilölliseksi. Muutama toki kaipaa selkeää, rajattua kirkkoyhteisöä. Tämä on yksi kaipuu muiden joukossa. Niin elämässä yleensä kuin kirkon sisälläkin erilaiset alakulttuurit ja jatkuva etsintä ovat todellinen olemisen tapa. Keskustelujen kautta erilaiset ihmiset voivat rakentaa ymmärrystä ja rikastuttaa toinen toisiaan — tai ainakin tutustua tuntemattoomaan. Erilaisuuden ei tarvitse olla uhka. Se voi olla myös siunaus.

Välillisuus ja satunnaisuus kuuluvat avoimeen yhteisöllisyyteen

Rajattomassa nopean muutoksen maailmassa on vain vähän vankkumattomia kiinnekohtia. Mahdollisuuksien tulvassa kiintopisteiden hahmottaminen ja valitseminen voi olla vaikeaa, kun sekä yhteisöt että yksilöt ovat alttiita jatkuvalla muutokselle. Valmius muuttua, kasvaa ja kehittyä ovat myös selviytymisen elinehto. Samalla yksilöltä vaaditaan suunnatonta vahvuutta ja jatkuvia valintoja, jotka ajavat hänet pohtimaan oman ja ympäröivän todellisuuden olemisen perusteita. Myös — ehkäpä erityisesti — pirstaloituneen ajan ihminen etsii olemassaolonsa perustaan liittyvää turvallisuudentunnetta ja sopivan solidaarista suhdetta muihin ihmisiin lähellä ja kaukana. Näihin kysymyksiin uskonto on perinteisesti antanut vastauksia.¹² Ja niin se antaa vieläkin, vaikka kysymysten muoto on saattanut muuttua.

Toiveiden kirkko -vastaajat arvostavat kirkon vahvuuksia, kuten toimituksia ja diakoniaa. Kirkolliset toimitukset luovat turvallisuutta ihmiselämän suurissa käännekohdissa. Kirkon organisoima auttamistyö taas vastaa sosiaalisen solidaarisuuden haasteeseen ja luo toteutustavan yksilön kokemalle moraaliseen vastuulle. Nämä molemmat edustavat jotakin pysyvää, vaikka seurakuntayhteys aktivoituu niissä vain etäältä tai muutaman kerran elämässä. Tällöin sitoutuminen yhteisöön ei tapahtu fyysisen läsnäolon perusteella vaan ajatuksina

ja tunnesiteinä. Yhden valinnan ei haluta sulkevan ulos muita. Vapautta kaipaavan vastaajan mielestä ainoa mahdollisuus liittyä Toiveiden kirkkoon on väljä ja avoin, kunhan aateyhteisön brändi on hahmotettavissa, arvioitavissa ja löydettävissä.

Olen työssä tai touhussa arkisin. Päättän itsenäisesti, mihin aikani käytän ja mitä teen. Osaan suunnitella ja toteuttaa itse. Onko kirkossa tilaa minun olemiselleni ja tekemiselleni?

¹² Ks. Häkkinen 2010; de Groot 2006; Taira 2006.

Tärkeintä on arkipäivän kokemus

Vaikka suhde organisoituun uskontoon olisi välillinen, satunnainen tai hyvin etäinen, voi uskonnollinen kokemus olla ihmiselle tärkeä, jopa elämän kantavana voima. Yksityisen uskonnollisuuden – kuten rukouksen – vahvuudesta kertovat myös tutkimukset, joskin tässäkin on tapahtunut laskua. Tai kenties uskonnollisuus on nykyisin niin notkistunut, että sen tutkiminen vanhoihin sanoin ja mittareihin ei enää löydä etsimäänsä. Auktoriteetteja ja instituutioita vierastavan yksilön hengellisyyttä ja sidettä uskonnolliseen perinteeseen rakennetaan jokapäiväisen arjen kokemuksista ja tunnetiloista. Näitä uskonnollisuuden rakennuspuita ei välttämättä sanoiteta tietyn perinteen mukaisesti.¹³

Toiveiden kirkko vastaa yksilön henkilökohtaisen ja arkipäiväisen hengellisen kaipuun kysymyksiin. Kirkon sanoma jää etäiseksi, jos se ei konkretisoidu omassa arjessa ja anna käytännöllisiä vastauksia. Ulossulkevat aukioloajat ja tilat, vieraannuttava kieli ja vaikea opillisuus sekä liian korkeat sitoutumisen vaatimukset eivät tuota osallisuuden tunnetta. Monien mahdollisuuksien keskellä kirkon on oltava ”jotain ihan muuta”, mutta sen on myös tunnettava tutulta. Kirkon merkitys alkaa ihmisen arkielämästä ja palaa siihen.

Kirkon tulevaisuus?

Kirkon asema moninaisuuden keskellä voi lopulta olla moninainen. Sen pitääkin olla moninainen, koska ihmiset etsivät ja kaipaavat erilaisia tapoja olla osa kirkkoa. Yksi mahdollisuus on, että kirkko rajautuu tiukasti omaksi rajatuksi yhteisöksi. Tällöin kirkon olemisen tapa on selvärajainen ja siihen kuuluminen on rajattu valintansa yhteen perinteeseen lukinneille. Kirkko voi myös rakentaa siltaa notkean modernin yhteiskunnalliseen todellisuuteen ja kehittää toimintatapojaan sen mukaisesti. Tällöin väljät, välilliset ja satunnaiset sidokset riittävät rakentamaan kirkon. Molemmissa vaihtoehdoissa kirkko mukautuu notkeaan aikaan ja taistelee oman instituutiossa olemassaolon puolesta. Mutta uusi aika vierastaa instituutioita. Onko kirkko siis instituutio? Vai voisiko se olla jotain muuta? Mitä, jos kirkko luopuisi pyristelystä oman instituutiossa puolesta? Tällöin kirkon tehtäväksi ei enää muodostu organisaationsa vaaliminen – vaan sanomansa.¹⁴

Toiveiden kirkko -vastaajat puhuvat kirkosta lähinnä instituutiona, koska he ovat kiinni perinteessä ja haluavat kehittää sitä. Kuitenkin myös he kaipaavat seurakunnan olevan jäsentensä yhteisö ja kurottavat uuteen aikaan, jossa instituutiot kyseenalaistetaan. Samalla toive on, että kirkko olisi läsnä arjessa ja tavallisessa elämässä. Vastaukset ovat oikeastaan tietynlaista hienosäätöä nykyisissä puitteissa, mutta ne haastavat ajattelemaan kirkosta uudella tavalla.

Mikä ja missä on kirkko?

¹³ Ks. Haastettu kirkko 2012; Taira 2006; Kääriäinen & Niemelä & Ketola 2003.

¹⁴ Ks. Kirkko 2020 2011; de Groot 2006.

Kirjallisuutta

Bauman, Zygmunt (2002). *Notkea moderni. (Liquid modernity, 2000.)*

Suomentanut Jyrki Vainonen. Tampere: Vastapaino.

Beck, Ulrich & Giddens, Anthony & Lash, Scott (1995). *Nykyajan jäljillä. Refleksiivinen modernisaatio. (Reflexive modernization: Politics, tradition and aesthetics in the modern social order, 1994.)*

Suomentanut Leevi Lehto. Tampere: Vastapaino.

De Groot, Kees (2006). *The Church in Liquid Modernity.*

A Sociological and Theological Exploration of a Liquid Church.

– International Journal for the Study of Christian Church 6/1. 91–103.

Haastettu kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008–2011 (2012).

Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Hauta-aho, Henna & Tornivaara, Sanna-Maaria (2009). *Kirkosta kiinni!* Helsinki: Kirjapaja.

Heelas, Paul & Woodhead, Linda et al. (2005). *The Spiritual Revolution.*

Why Religion is Giving Way to Spirituality. Malden, MA: Blackwell.

Häkkinen, Seppo (2010). *Ihanne ja todellisuus.*

Jäsenyyteen sitoutuminen Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa 1960-luvulta 2000-luvulle.

Diss. Kirkon tutkimuskeskus: Tampere.

Jäsen 360° -käsikirja (2012). Kotimaa-yhtiöt: Helsinki.

Ketola, Kimmo (2011). Suomalaisten uskonnollisuus. – *Uskonto suomalaisten elämässä.*

Uskonnollinen kasvatus, moraali, onnellisuus ja suvaitsevaisuus kansainvälisessä vertailussa.

Ketola, K. & Niemelä, K. & Palmu, H. & Salomäki, H. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 9/2011.

Yhteiskuntatieteellinen tietokarkisto: Tampere. 7–24.

Ketola, Kimmo (2008). *Uskonnot Suomessa. Käsikirja uskontoihin ja uskonnollistaustaisiin liikkeisiin.*

Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 102. Vammala

Kirkko 2020. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tulevaisuusselonteko. (2011). Helsinki: Kirkkohallitus.

Kääriäinen, Kimmo & Niemelä, Kati & Ketola, Kimmo (2003).

Moderni kirkkokansa. Suomalaisten uskonnollisuus uudella vuosituhanella.

Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 82. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Meidän kirkko – Osallisuuden yhteisö.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö.

Suomen evankelisluterilaisen kirkon keskushallinto. Sarja C 2007:10. Helsinki: Kirkkohallitus.

Mikkola, Teija & Niemelä, Kati & Petterson, Juha (toim.) (2006).

Urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko.

Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Sohlberg, Jussi & Ketola, Kimmo (2011).

Helsingin uskonnot. Uskonnollisuuden muutos yhteisökartoituksen valossa.

Teologinen aikakauskirja 3/2011. 208–231.

Taira, Teemu (2006). *Notkea uskonto.* Turku: Eetos.

Önskekyrka...

NÄRVARANDE OCH TILLGÅNLIG I VARDAGEN.

- * Att vara närvarande och uppleva vardagen är grunden för allt
- * Tiden spelar roll 24/7
- * Där människor är
- * Tillsammans med samarbetspartners
- * Nätet – ett hot och en möjlighet
- * Öppna utrymmen, anträffbara arbetare!

KOMMUNICERAR PERSONLIGT.

- * Personlighet skapar delaktighet och mångfald föder tillgänglighet
- * Tänk på de nya medlemmarna

STYRKORNA FRAM!

- * Förrättningar är viktiga möten
- * Lyfta fram diakonin
- * Kyrkans roll i samhället?
- * Dela idéer!

ÖNSKEMALEN PÅ VERKSAMHETEN ÄR GEMENSAMMA, ÄVEN OM RELATIONERNA TILL LÄRAN ÄR OLIKA.

- * En enskild individs tro är inte hela kyrkan
- * Praxis först!
- * En öppen kyrka för tillvaro
- * Bibeln delar åsikter
- * Tolerera intoleranta!
- * Kyrkans grunduppgift?

MEDLEMMARNAS SAMFUND.

- * Medlemmarna är behöriga att handla och vara
- * Anställda som samordnare, möjliggörare, specialsakkunniga
- * Behov till förnyelse?

ALLMÄN INFORMATION OM ÖNSKEKYRKAN-MATERIALET (8-9/2012):

SVAR 3597 (på finska 3493, på svenska 104) • RESPONDENTER 1481 (på finska 1427, på svenska 5)

HELSINGFORSARE 83 % • KYRKANS MEDLEMMAR 89 % • MEDBORGARE 83 %, FÖRTROENDEVALDA 5 %, KYRKANS ANSTÄLLDA 12 %
UNDER 20 ÅR 4 %, 20-39 ÅR 34 %, 40-59 ÅR 38 %, ÖVER 60 ÅR 24 %

Toiveiden kirkko on ihmisten arjessa luontevasti läsnä.

Matala kynnys osallistua.

Toiveiden kirkossa keskitytään armoon ja rakkauteen eikä kiistoihin ja syyttelyyn.

Toiveiden kirkossa on ovet auki.

Agricolan kirkolla on esimerkillistä toimintaa, sellaista joka lähtee juuri kyseisen seurakunnan ihmisten arjesta.

Ihmiset ylipäättään, vapaaehtoiset eli toiselta nimitykseltä seurakuntalaiset, voivat olla toiminnassa enemmän suunnittelemassa, organisoimassa, järjestämässä, vastuussa, soittamassa, laulamassa, järjestämässä iltoja, tekemässä sitä mitä haluavat seurakunnassa tapahtuvan.

Kirkko keskellä kylää.

Kahvilassa tms paikassa on aina pappi läsnä ja hän todella kohtaa ihmiset, tulee joukkoon ja keskustelee. Myös vapaaehtoiset voivat tehdä tätä, pitää ihmisille seuraa.

Kirkko ei kuitenkaan yritä olla muuta kuin on, esim pelkkä viihdekeskus. Seurakunnan työntekijät kohtaavat ihmiset aidosti ja nykyistä enemmän.

Kirkossa on jotain niin laadukasta toimintaa, kahvia, ruokaa, musiikkia, muskareita, kerhoja jne, että ihmiset haluavat kerääntyä viettämään arkeaan kirkolle.

Muistetaan kuitenkin myös jokaisen vastuu itsestä, lähimmäisistä ja ympäristöstä.

Antaa SEURAKUNTALAISTEN olla seurakunta.

